

Vriendenkring Noordzee-Aquarium Oostende

V.Z.W.

(volwaardig afgekort V.N.A.O.-v.z.w.)

(Bestemming)

Driemaandelijks tijdschrift - 2de trimester 2000 - nr. 40
Afgiftekantoor Oostende 1

De Hondshaai, Vis van het jaar

In dit nummer : Groepsreis Scheldeland, Groepsreis Rochester-Chatam,
Tien jaar Vriendenkring en ledenfeest, Erwtokrabbetje, Marswin,
Probleem van ballastwater, Story van het Fort Napoleon, de Oosteroever,
Hondshaai, Dynamo Duinkerke, Permerensje, AAAS Expo

De Vriendenkring van het Noordzee-Aquarium Oostende werd gesticht op 1 juli 1990 als feitelijke vereniging. Op 24 februari 1997 werd de feitelijke vereniging omgevormd tot een vereniging zonder winstoogmerk volgens de wet van 27 juni 1921. De statuten verschenen in het Belgisch Staatsblad op 24 april 1997 in de bijlage onder het nummer 5954 blz. 3308 en 3309

De vereniging : « V.N.A.O. -V.Z.W.»

heeft volgens art.3 van de statuten volgende doelstellingen:

1. Een beweging op gang te brengen ten gunste van het Stedelijk Noordzee-Aquarium Oostende en alles te doen wat van aard is om de publieke belangstelling ervoor te stimuleren.
2. Bij te dragen tot het verrijken van het patrimonium van het Stedelijk Noordzee-Aquarium Oostende
3. Voor haar leden natuur- en milieu-educatieve programma's uitwerken in verband met de fauna en flora van de zee.
4. Het bevorderen van de maritieme cultuur. Zonder dat deze opsomming beperkend is organiseert zij volgende activiteiten : studies, voordrachten, excursies, tentoonstellingen, uitgaven van drukwerken enz.

De vereniging mag alle handelingen verrichten die rechtstreeks of onrechtstreeks met de verwezelijking van haar doel te maken hebben.

V.N.A.O.-V.Z.W. is lid van :

De Federatie der Vrienden van de Musea van België

De Bond Beter Leefmilieu

De Culturele Raad van Oostende

De Milieuraad van Oostende

De vereniging telde op eind december 1999 : 770 leden

De leden ontvangen het driemaandelijks contactblad en genieten gratis toegang tot het Aquarium en ook de andere stedelijke musea. Dit wordt toegestaan door het Stadsbestuur Oostende op vertoon van de lidkaart Vriendenkring Noordzee-Aquarium. Leveranciers van zeebiologisch materiaal hebben gratis toegang.

U kan lid worden door overschrijving van een jaarlidgeld van 250 fr. op rekening 280-0706209-86 van de Vriendenkring Noordzee-Aquarium Visserskaai Oostende. Een extra bijdrage van steunende leden is van harte welkom. Een reeks adverteerders schenken onze vereniging hun vertrouwen en steunen aldus de werking. We danken ze van harte en bevelen ze allemaal warm aan. Het Noordzee-Aquarium is gans het jaar geopend op alle week-ends en dagelijks van 1 april tot 30 september. Openingsuren: van 10 tot 12 en van 14 tot 18 uur. Op aanvraag voor groepen en scholen zijn er rondleidingen met gids en vertoon van een informatiefilm op elke dag van het jaar. Aanvraag daartoe dient gericht aan havenkapitein-directeur P.Vermandel, Sluis Demey te 8400 Oostende - tel. 059/3216 69

GROEPSREIS

NAAR HET SCHELDELAND

zaterdag 29 april 2000

Opstapplaatsen:

- 8.00 u Café Tivoli Dr. Edw.. Moreauxlaan Opex Oostende
 8.15 u Gerechtshof Canadaplein Oostende
 8.30 u Parking P.M.I.

Reisprogramma:

- 10.00 u Aankomst te Baasrode en bezoek aan het Scheepvaart-
 museum van de werven Van Praet-Van Damme
 11.30 u Wandeling in St. Amands, oud vissersplaatsje
 12.30 u Middagmaal in de private jachtclub van de Koninklijke
 Watersport te Temse aan de Schelde

Menu

Tomatenroomsoep

~

Gegrilde zalm met witloofsous

~

Seizoensgroenten en kroketten

~

Palet van diverse desserts

~

Koffie

- 14.00 u Groepsbezoek met gids aan het stadje Temse
 15.30 u Vertrek naar de stad St. Niklaas
 16.00 u Bezoek aan het Mercatormuseum te St. Niklaas
 gevolgd door vrij stadsbezoek
 20.00 u Vertrek te St. Niklaas en terug naar Oostende

Prijs per persoon **1250 Bef.** in deze prijs is inbegrepen: de busreis
 heen en terug, het volledig middagmaal en de museabezoeken.

Hoe inschrijven ?

Reserveer eerst telefonisch uw plaats bij R. Coelus tel. (059) 23 62 37
 Betaling vooraf contant of door overschrijving op rekening
 nr. 280-0706209-86 van Vriendenkring Noordzeeaquarium Oostende.
 Na reservering ten laatste betalen tot 21 april 2000. Er wordt maar één bus
 ingelegd. Wie mee wil schrijft dus vlug in. Deelnemers ontvangen enkele
 dagen vooraf een informatiebrief.

ERELIJST VAN STEUNENDE LEDEN

Naast hun lidmaatschapsbijdrage gaven ze nog een extra-steun voor de vereniging. Aan al deze vrienden onze oprechte dank en waardering. Deze bijdragen verruimen de werking van de vereniging. Deze lijst kan en mag natuurlijk nog aangevuld worden

Allaert Georges
 Alleman Fernand
 Anseeuw Michel
 Ant.Zeeaquariumclub
 Barbaix-Spegelaere Rudy
 Belpaeme Blanche
 Belpaeme Maria
 Berard-Mouque Julien
 Beyen Marc
 Billiet Diane
 Billouw Hendrik
 Boone Fernand
 Brouckxon John
 Brys Gustaaf
 Bulteau-Masuy N.
 Buyse Roland
 Callewaert-Seys Hilda
 Carly Ronald
 Carton Celine
 Cattoor Robert
 Claessens-Versluys H.
 Cleremans André
 Coelus Robert
 Colpaert Wim
 Coopman François
 Corneillie Jan
 De Brabandere Francine
 de Bruin Henk
 De Gendt Carlos
 De Groote Theophiel
 Deckmyn Raymond
 Decraemer-Blommaert N.
 Defloor Emiel
 Delanghe Alain
 Deramoudt Louis
 Derdeyn Fernand
 De Rycker Clothilde
 Desmit Albert
 Dierckens Bernard
 Dobbelaere Daniël
 Dufait Roland

Duvivier Paul
 Flitser August
 Flitser Bart
 Flitser Jan
 Flitser-Ghevaert Chr.
 Fonteyne-Verburgh
 Gerard Paul
 Geryl Roger
 Geselle Guido
 Ghys-Lenaers Marceline
 Goethaels August
 Goethaels Rika
 Heirwegh Eddy-Bastini
 Helsmoortel Werner
 Herman Gilbert
 Hoornaert E.
 Jansoone R.J.A.
 Kiekens Willy
 Klausning Jef
 Kunstkring De Peperbusse
 Lachat Freddy
 Lambrecht Roland
 Laplasse-Beyen Henri
 Lauwers Leopold
 Law James
 Lodewyckx Herman
 Lusterie pvba Avenue
 Marchal-Deroose
 Masson F.
 Moeyaert Daniël
 Panesi Freddy
 Philipsen Dominique
 Pickery Roger
 Pillu Dirk
 Pillu Raymond
 Pottier-Herkens Patrick
 Prinzie Valère
 Puystiens Frans
 Qaughebeur Richard
 Rappé Willy
 Remaut Jeanette

Rigaux Roger
 Serie Eddy
 Smisssaert Emiel
 Soetaert-Versluys
 Somers Jacques
 St.Martin Jules
 Stafford Geoffrey
 Taverne 'Sixties'
 Tourlousse Henri
 Utterwulghé Emile
 Vanacker André
 Van Haudt Patrick
 Vanbillemont Prosper
 Vandecasteele Louis
 Vandekerckhove Marc
 Vandekerckhove A.
 Vandoorne-De Poorter
 Vanhassel Christiaan
 Vanhecke-Cordier
 Vanhee Roger
 Vanhoeck Arthur
 Vanhove-Vileyn
 Vanmassenove Roger
 Vanwallegem René
 Verbeke Frans
 Verburgh André
 Verdonck Willy
 Verduye Oscar
 Verleye Daniël
 Verminck Danny
 Versluys Willy
 Victor Willy
 Vilain Omer
 Vyvey Jean
 W.VI.Gidsenkr.
 Lange Nelle
 Weerbrouck Frank
 Westerlinck René
 Wijnsberghe-Barbaix
 Willaert J.P.
 Wilmet Eddy

HET SCHELDELAND

De streek van Dendermonde over Temse tot Rupelmonde is een rijk waterland waarin de kronkelende Schelde de hoofdadere is die gevoed wordt door de rivieren de Dender, de Durme en de Rupel.

De dorpen en steden van dit waterrijke gebied zijn meestal ontstaan nog voor de Romeinse tijd. Dit land was eertijds bevolkt met kleine boeren en vele vissers. Het was ook een streek van vele legenden; denken we maar aan het Ros Beiaard met de vier heemskinderen, Tijn Uilenspiegel en Reinaart de Vos.

Vele dichters en schrijvers hebben hier hun geboorteland zoals Jan van Droogenbroeck, de priester dichter Jan Hammenecker, Emiel Verhaeren en nog anderen. Te Bornem staat het kasteel van Marnix van Sint Aldegonde. Rupelmonde is de geboortestad van Mercator de wereldbekende cartograaf en uitvinder van de zeekaartenprojectie zoals die nu nog altijd gebruikt wordt.

Sint-Amands en Mariekerke aan de Schelde waren echte vissersdorpen en thans kan men er nog altijd in de restaurants paling eten, alhoewel de palingen niet meer in de Schelde gevangen worden maar ingevoerd uit Denemarken. is het daar een streekspecialiteit die men bereidt op de meest diverse manieren en van heinde en ver komen er toeristen om er paling te proeven. Het zal u dan ook niet verwonderen dat wij in deze streek scheepsbouw aantreffen. Temse is bekend van de Boelwerf en ook om de grootste en langste stalen brug (365m) die gebouwd werd in 1955. Te Baasrode waren in 1777 niet minder dan vijf scheepstimmerwerven waarvan niets meer overblijft tenzij de verlaten gebouwen met de oude machines die wel hun waarde hebben als industriële archeologie. De moderne Baasrodenaars willen die oude gebouwen weg om er flatgebouwen in de plaats te zetten waarvan de appartementen een uniek zicht zouden hebben op de Schelde.

Jan Annemans, een weldenkende Baasrodenaar atavistisch verbonden met de scheepsbouw wilde niet dat alles zou verloren gaan en met enkele leden van de plaatselijke jachtclub nam hij het initiatief om een museum op te richten van de binnenscheepsvaart, dit in 1980 ter gelegenheid van 150 jaar België.

Het scheepsvaart museum te Baasrode

De geografische ligging van Baasrode (in één tijd kon het traject Antwerpen-Baasrode gezeild worden) zorgde ervoor dat dit kleine Schelgedorp reeds in de vroege Middeleeuwen uitgroeide tot een belangrijk handelscentrum: een ets van P. Brueghel uit 1465 wijst in die richting. Een groot deel van de bevolking werd afhankelijk van "Het reilen en zeilen" op de Schelde. Archieven leren ons dat de scheepswerven Van Praet en Van Damme een

grote bloei hebben gekend in de 19de eeuw (houten scheepsbouw). In 1895 is men begonnen met het maken van ijzeren schepen en vooral tijdens het interbellum kenden de werven van Baasrode groot succes.

Na de tweede wereldoorlog vroeg de scheepsvaart steeds grotere tonnenmaat maar de dokken waren slechts geschikt voor schepen tot 55 m. Uitbreiding was niet mogelijk wegens de nabijgelegen dorpskom. In 1988 kwam dan het definitieve einde van een eeuwenlange scheepsbouwtraditie in Baasrode.

Het huidige museum is gevestigd in de authentieke meesterwoning van de vroegere werfeigenaar Van Damme. Dit als monument beschermd gebouw dateert van 1830. Het bezit prachtige plafond-schilderijen uit 1852 en eveneens waardevolle muurfresco's. Er is een permanente tentoonstelling van de scheepsmodellen alsook een reeks gereedschappen voor het bouwen van houten en ijzeren schepen. Een verzameling van scheepsuitrusting geeft een beeld van het schippersleven. Het symbool van het museum, de scheeps-lamp, een petroleumlamp die zelfs bij de zwaarste stormen blijft branden is een origineel Baasroods ontwerp met internationale faam.

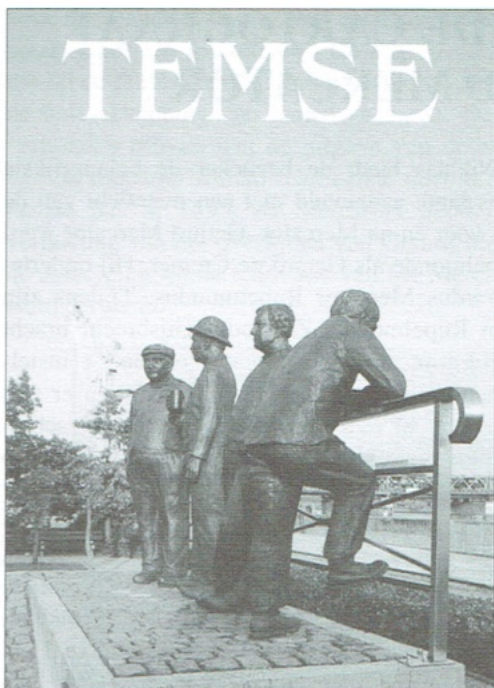
Noot: Scheepsvaartmuseum Baasrode, Sint-Ursmarusstraat 137,
9200 Baasrode tel. (052)33 11 01

Het museum wordt beheerd door de vzw scheepsvaartmuseum
waarvan de heer Annemans de voorzitter is.

Correspondentieadres: Pieter D'Hollander, Sint-Ursmarusstraat 121,
9200 Baasrode tel. (052)33 23 08

Zicht op Temse vanaf de Schelde

De Kaailopers

TAMISE OF TEMSE AAN DE SCHELDE

Temse is voor de mensen uit de maritieme sector goed bekend wegens de scheepswerven van Boel, die thans er verlaten bij liggen, maar de grootste bloei gekend hebben in die jaren 60 toen er 3.000 arbeiders werkzaam waren. Het huidige centrum van Temse is wel toeristisch interessant. Op de Wilfordkaai staan de mooie beelden van Valeer Peirsman: "De Kaailopers" en "De tussher en de azijnzèker". Gastronomi-

sche restaurants presenteren er palingspecialiteiten. Temse telt drie musea. Het gemeentemuseum met de aandacht voor archeologie en scheepvaart. Het Heraldiekmuseum met een uitzonderlijke verzameling van wapenschilden. Het Priester Poppemuseum gevestigd in het geboortehuis van Edward Poppe, de stichter van de E.K. of Eucharistische Kruistocht. Op zaterdag 29 april wordt een standbeeld voor hem onthuld.

De hoofdstad van het Waasland Sint-Niklaas

Sint-Niklaas heeft de aantrekking van het echte stadsleven maar ook de charmes van een rustig centrum in de provincie. Het marktplein is 3,19 ha groot en daarmee de grootste marktplaats van ons land. Textielnijverheid (tapijten) was er de motor van de ontwikkeling. Prachtige burgerhuizen werden er gebouwd tussen de twee wereldoorlogen. Het neogotische stadhuis en de Onze-Lieve-Vrouwewerk zijn het hart van de stad. Het Mercatormuseum is het paradepaardje van het stedelijke kunstbezit. De kindervriend Sinterklaas heeft er zijn standbeeld voor het stadhuis. Men heeft er wel een dag nodig om de verschillende musea te bezoeken in het complex nabij de Zwijgershoek. De vele restaurants in het centrum hebben voor elk wat wils.

DE BEROEMDE CARTOGRAAF GERARD MERCATOR

Het Mercatormuseum te Sint-Niklaas biedt de bezoeker de belangrijkste Mercator verzamelingen van ons land, aangevuld met een overzicht van de geschiedenis van de Cartografie voor en na Mercator. Gerard Mercator werd geboren op 5 maart 1512 te Rupelmonde als Gerard de Cremer. Hij ondertekende zijn werk echter als Gerardus Mercator Rupelmundus. Tijdens zijn jeugd jaren verbleef Mercator in Rupelmonde. Zijn oom Gijsbrecht bracht hem de grondbeginselen van het Latijn bij en zond hem later naar de instelling van de "Broeders des Gemenen Levens" in 's Hertogenbos om er zijn middelbare studies te voltooien. In 1530 werd de jonge Mercator ingeschreven aan de Leuvense universiteit bij de arme studenten. Hij legde zich toe op de humanistische wetenschappen en verwierf in 1532 de graad van "magister Artium". Na een verblijf in Antwerpen was Mercator vanaf 1535 terug in Leuven en studeerde hij wiskunde en de toepassingen ervan onder leiding van Gemma Frisius. Om in zijn levensonderhoud te voorzien vervaardigde hij wetenschappelijke instrumenten. De vereiste technische kennis had hij opgedaan in het atelier van de goudsmid Gasper Van der Heyden. In 1537 publiceerde hij zijn eerste kaart, die meteen succes kende, een kaart van Palestina, bedoeld om de teksten uit de bijbel te illustreren. Het daaropvolgend jaar gaf hij een kleine wereldkaart in dubbelvormige projectie uit. Mercator verwierf zijn naam met zijn kaart van Vlaanderen uit 1540 opgedragen aan keizer Karel. Zij was gebaseerd op de triangulatie-methode van Gemma Frisius, waardoor ze heel nauwkeurig was. Deze Vlaanderenkaart kende heel wat navolging. In 1540 trad Mercator naar buiten met een aardglobe, die hij opdroeg aan Nicolaas Perrenot de Granvelle, kanselier van keizer Karel V. De hemelglobe die er bij hoorde was pas in 1551 klaar. Tussen in maakte Mercator een moeilijke tijd door: onder beschuldiging van ketterse sympathieën werd hij in 1544 zeven maanden gevangen gezet in de burcht van Rupelmonde. In 1552 verliet Mercator Leuven en verhuisde met zijn gezin en zijn werkmateriaal naar Duisburg, waar hij zich definitief vestigde en waar hij zijn belangrijkste cartografische werken realiseerde. Een eerste meesterwerk dat hier in 1554 het licht zag, was de kaart van Europa, een mijlpaal in de geschiedenis van de cartografie. Mercator verbeterde hiermee op astronomische wiskundige basis het werk van Ptolemaeus die het wereldbeeld tot in de 16de eeuw had bepaald.

Vervolgens verscheen in 1569 de beroemde wereldkaart "Ad usum navigantium" of "ten behoeve van de zeevaarders" de eerste en enige kaart waarop Mercator naar hem genoemde cilinderprojectie toepaste. Hierdoor werd het

voor de zeevaarders voor het eerst mogelijk hun koersen als een rechte lijn op de kaart aan te brengen. De daarop volgende jaren legde Mercator zich toe op de realisatie van zijn levensdroom: een kosmografie, een synthese van de hele schepping van hemel en aarde. De naam Mercator zal voor altijd verbonden blijven met de uitgave van de atlas, een cartografisch overzicht van de moderne wereld. Het eerste deel verscheen in 1558 en het derde en laatste pas in 1595, na Mercators dood. De herdenking van de 400ste verjaardag van het overlijden van Gerard Mercator op 2 december 1594 was de aanleiding tot de renovatie van het Mercatormuseum dat op 26 maart '94 werd geopend.

Portret G. Mercator op 62-jarige leeftijd

GROEPSREIS NAAR CHATAM-ROCHESTER IN KENT ENGELAND

Dinsdag 27 juni 2000

We vertrekken te Oostende 6u30 terug 22 uur

Met de autobus naar Calais, overzetten met de ferrie naar Dover en via de A2 en de M2 (70 km) naar de Medwayriviermonding.

De deelnemers kunnen de keuze maken om een bezoek te brengen aan Chatam of Rochester, twee steden die dicht bij elkaar liggen aan de Medway-rivier.

Wat is er te zien in Chatam?

Chatam is alom bekend door zijn maritieme connecties. De historische dock-yard heeft gedurende meer dan 400 jaar een zeer belangrijke rol gespeeld in de verdediging van Engeland; na de zorgvuldige restauratie kunnen bezoekers uit de hele wereld het vakmanschap bewonderen dat de grootste oorlogsschepen van Groot-Brittannië in het leven geroepen heeft. Het is een maritieme erfgoedsite met een 30 tal gebouwen en galerijen waarvan de meeste kunnen bezocht worden. Men heeft vier tot vijf uur nodig om het geheel te bezoeken. Deze werf bouwde een groot aantal beroemde schepen zoals HMS Reasonable, het eerste schip van Nelson en dan natuurlijk de HMS Victory. 57 duikboten werden hier gebouwd naast een aantal kruisers en slagschepen. Onderhoud en herstel van schepen was nog belangrijker. Van 1939 tot 1945 werden hier 1360 schepen weer opgeknapt. Alles wat nodig voor schepen is, is hier te zien en de touwslagerij is 346 meter lang en daarmee het langste bakstenen gebouw van Europa. Het restaurant is ondergebracht in het gebouw waar vroeger de stuurwielen werden gemaakt.

Het fort Amherst is het belangrijkste Britse fort uit de tijd van Napoleon, gebouwd om de werf tegen een aanval van de landzijde te beschermen en heeft een complex van ondergrondse tunnels.

Wie interesse heeft voor het maritiem erfgoed moet zeker de historische dock-yards van Chatam gezien hebben. Verder zijn er in Chatam ook verkeersvrije winkelstraten, een museum van de genie, het fort Luton en het geschiedkundig centrum voor de Medway.

Wat er te zien is in Rochester ?

Tweeduizend jaar geleden hebben de Romeinen hier een vesting gebouwd. Maar de invloed van de Normandiërs op de stad is van blijvende aard en kan vandaag de dag nog waargenomen worden in deze oude kathedraalstad die rijk is aan geschiedenis en cultuur.

Tegenwoordig kan men in Rochester een groot aantal architectonische stijlen en een ruime keuze aan elegante café's bewonderen, ouderwetse pubs, antiekwinkels, markten en ook topboetieken met de laatste modesnuffjes.

De drie voornaamste te bezoeken bezienswaardigheden zijn: de kathedraal, het kasteel en het Charles Dickens Centrum. De kathedraal op één na de oudste van Engeland werd gesticht in 604 en na de Normandische invasie herbouwd door Bisschop Gundulf de architect van Willem de Veroveraar.

Het kasteel is eveneens Normandisch en heeft een donjon van 35 meter hoog. Charles Dickens, de grootste romanschrijver van Engeland, met wereldfaam heeft in Kent gewoond en het gebied rond Rochester spreekt heel duidelijk in al zijn romans en ook zijn liefde voor de streek. De Victoriaanse tijd is in Rochester nog te voelen als je langs de High Street flaneert onder de straatverlichting met gaslampen. In het Charles Dickens Centrum kan je zien hoe de mensen toen leefden en je kan er een aantal van Dickens meest beroemde karakters in levende lijve ontmoeten.

Flaneren in Rochester brengt je terug in de tijd van Mister Pickwick, Olivier Twist, Nicolas Nickleby en David Copperfield.

Wie belangstelling heeft om deze reis mee te maken laat het weten aan R. Coelus tel. (059)23 62 37 en dit voor 5 mei.

Deelname prijs per persoon voor de busreis heen en terug: **1100 BEF**

Let er wel op dat het zomertarief is voor de verplaatsing naar Engeland. Maaltijden en museumbezoeken zijn niet inbegrepen. Er zijn in Chatam en Rochester eetgelegenheden genoeg naar ieders beurs. Er moeten voldoende deelnemers zijn om deze reis te kunnen laten doorgaan. Dus wie belangstelling heeft laat het zodra mogelijk weten en een nader uitgewerkt programma wordt dan toegestuurd met de inschrijvingsmodaliteiten.

TIEN JAAR VRIENDENKRING NOORDZEEAQUARIUM OOSTENDE

Het was zo omtrent deze tijd, maar tien jaar geleden, dat er links en rechts nogal wel veel gesproken en geschreven werd over de achteruitgang en minder aandacht voor de musea. Er ontstonden groeperingen die de musea opnieuw wilden in het daglicht stellen en ook promoten. Dit was ook zo te Oostende.

Het Noordzeeaquarium, dat toch een levend museum is, beschouwde men daar niet bij. Men zag het ook niet echt als een cultureel gegeven te meer dat ook de schepen voor cultuur er niet over bevoegd was en er in het algemeen zeer weinig aandacht was in Oostende voor maritieme cultuur. Maritieme cultuur was tien jaar geleden nog een begrip dat in Oostende niet bestond.

Van meet af aan werd het aquarium door de havendienst gerund omdat in 1977 de stichter, wijlen Henri Dumarey, schepen voor de Oostendse haven en aldus het gebouw, de garnaalmijn, onder zijn bevoegdheid had. Eigenlijk mag ik bijna zeggen dat het aquarium gesticht werd niet zozeer als een toeristisch en cultureel gegeven maar meer om aan een leegstaand gebouw een nieuwe functie te geven waarvoor de ideeën werden gevormd door het succes in 1975 van een aquariumtentoonstelling die aldaar werd georganiseerd door de Oostendse aquariumclub "Oostende Platy"

In 1990 met de vaderlijke zegen van wijlen havenkapitein Rafaël Ghys werd de Vriendenkring Noordzeeaquarium Oostende boven de doopvont gehouden met de uitgave van een eerste tijdschrift dat op een 300 tal exemplaren rond gestuurd werd aan mensen uit maritieme kringen. Alras telden we 250 leden tot grote verbazing van burgemeester Julien Goekint die eerlijk bekende dat hij nog nooit in het aquarium geweest was alhoewel hij toen reeds zes jaar burgemeester was en die ook eerlijk bekende dat hij niet eens wist dat het stedelijk aquarium zo'n 50 000 bezoekers per jaar telde; dit om aan te tonen hoe weinig belangstelling er was door de stedelijke overheid. De Vriendenkring pakte uit met een attractief programma omheen het Aquarium en langzaam kwam er meer belangstelling ervoor en was de aandacht van de stedelijke overheid wat gescherpt. Op voorstel van burgemeester J. Goekint bracht het bijna voltallige schepencollege en een schare gemeenteraadsleden een informatiebezoek aan het Aquarium en werd van gedachten gewisseld over de uitbreiding en renovatie ervan.

De Vriendenkring groeide gestadig en telt op vandaag circa 800 leden. De leden ontvangen een driemaandelijks degelijk tijdschrift, genieten van een

programmatie met voordrachten, reizen, tentoonstellingen, filmavonden enzovoort alles wat de maritieme cultuur uitdraagt en ook bevordert.

Van bij het begin werd en wordt er geijverd voor de opwaardering van het Aquarium als toeristische-, milieu-educatieve-en tevens allweatherattractie in de stad Oostende. Er was veel schoolmeestergeduld nodig om het stadsbestuur ertoe te bewegen verbeteringen aan het gebouw te brengen en dit gebeurde met mondjesmaat. Nu ook nog is dit het geval want met de heraanleg van de Visserskaai werd het Aquarium in de verdrukking gebracht en hemel en aarde moest bewogen worden voor het herstel van de infrastructuur van de toegangsruimte. Na de publicatie van een zwarte bladzijde in ons tijdschrift vergewiste burgemeester Jean Vandecasteele zich ter plaatse van de toestand en door zijn bijzondere tussenkomst werd de inkom van het Aquarium dan toch na meer dan een half jaar hersteld.

Stilaan werd de overheid er toch van overtuigd dat het Aquarium belangrijk is en dat er iets moest gedaan worden.

De meerderheidscoalitie 1994-2000 schreef in haar bestuursakkoord dat het Aquarium zou vernieuwd worden, desnoods op een andere plaats; iets wat voor ons een duidelijk engagement was.

Het zou ons te ver leiden om hier alle pogingen op te sommen die ondernomen werden om het Aquarium een nieuw élan te geven. Het verloop ervan staat immers te lezen in onze tijdschriften. Meer en meer werd onze vereniging uitgebreid en thans bogen we op een schare van meer dan 100 steunende leden die helpen de werking verruimen en waarvoor we ze uit de grond van ons hart heel speciaal danken voor hun warme genegenheid voor het Aquarium en de Vriendenkring. Ook meer en meer werd onze vereniging bekend niet alleen in Oostende maar ook verder aan de kust en daarbuiten, zo tellen we ook een twaalfstal leden in Nederland en verblijft ons verste lid aan de Cote d'Azur. In 1997 gebeurde de omvorming van feitelijke vereniging tot de vzw met rechtspersoonlijkheid. In de Raad van Bestuur vinden we mensen uit de visserij, het onderwijs zowel lager, middelbaar als universitair, mensen uit het zeezezen, mensen uit de middenstand en ook een juriste, kortom een heterogene groep met knowhow over de zee wereld, maritieme cultuur, milieu en educatie. Trouwens is ons ledenbestand ook zeer divers, maar allen zijn bekommerd om het wel en wee van het Noordzeeaquarium. Daar kan de stedelijke overheid ook niet meer naast kijken.

Wegens de perikelen rond de nieuwbouw van het Aquarium heeft de Raad van Bestuur in een brief van 26 augustus 1999 aan het stadsbestuur duidelijk haar standpunten bepaald:

1. De raad is de mening toegedaan dat het Aquarium de Noordzee fauna en - flora moet kunnen voorstellen in een modern educatief en toeristisch attractief kader.

2. De link tussen milieubehoud, de visserij en de commerciële activiteiten verbonden met de zee moet behouden worden.

3. Het volledig uit handen geven van de organisatie, het beheer en het dagelijks management van het Noordzeeaquarium zien we niet als een goede zaak.

Op 28 februari 1996 werd door onze vereniging een projectvoorstel voor nieuwbouw op de huidige plaats overgemaakt aan het stadsbestuur alsook aan alle leden in een extra-editie van ons tijdschrift. Ons voorstel werd niet weerhouden omdat volgens het stadsbestuur de kostprijs voor de vergroting van het bouwplateau in het dok te hoog zou zijn.

Het Project nieuwbouw aan het klein strand met behulp van een privé-participant is volgens ons weten nog niet rond en de nodige wijzigingen van BPA zijn ook nog niet goed gekeurd. Tevens zijn daar ook al tegenkantingen uit een bepaalde hoek omwille van het zicht op zee. Burgemeester Jean Vandecasteele beloofde openlijk tijdens ons ledenfeest op zaterdag 19 februari 2000 dat de Vriendenkring blijvend zo betrokken worden in het nieuwe te realiseren aquarium.

Wat het ook worden zal de Vriendenkring zal verder ijveren voor het Noordzeeaquarium als stedelijk levend museum waarin hij de vertegenwoordiger is van het publiek.

*Het koor Circulus
in de bloemen
19/02/2000
met van rechts naar links:
Peningmeester
Guilbert Fernand,
Voorzitter Robert Coelus
en 'Meetje van de Koaje'
Blanche Belpaeme*

*Een trouwe vriendentafel
telkens op de ledenfeesten
19/02/2000*

TIENDE LEDENFEEST

van onze Vriendenkring

Op zaterdag 19 februari 2000 waren er 130 leden voor de feestmaaltijd en luisterrijke viering van het dubbel lustrum van de Vrienden van het Noordzeeaquarium.

Burgemeester Jean Vandecasteele, schepen Yves Miroir en havenkapitein-directeur Patrick Vermandel waren er als vertegenwoordigers van het Stadsbestuur.

De zaal, met zicht op zee, in het Thermae Palace was er goed gevuld en het aangeboden programma werd door de aanwezigen sterk gewaardeerd. Het gemengd koor "Circulus" bracht een reeks van zeemansliederen ten gehore en werd na een warm applaus ook letterlijk in de bloemetjes gezet. Na de feestmenu, waarvan alles tiptop was, werd er nog duchtig gedanst op de tonen van Dirty's orgel tot ver na middernacht.

Toespraken werden gehouden door de voorzitter, de havenkapitein en de burgemeester. De voorzitter gaf een overzicht van de tienjarige werking van de vriendenkring, waarop de havenkapitein inpikte en ook alle lof had voor Eddy Eneman, gids-promotor en duivel doet al van het aquarium, die als personeelslid al twintig jaar instaat voor het dagelijks onderhoud en ontvangst van de bezoekers.

De burgemeester verraste ons met aan te kondigen dat de Vlaamse minister voor toerisme, Renaat Landuyt, 25 miljoen frank veil heeft voor de Oostendse Maritieme Site van het schoolschip Mercator over de Visserskaai tot het kopje van het westerstaketsel met als steunpunten de ijslandvaarder Amadine en het Noordzeeaquarium. De burgemeester suggereerde dat er zou moeten een combinatie gemaakt worden voor de bezoekers van deze drie steunpunten van de maritieme site in het centrum van de stad. Tevens kondigde hij ook aan dat de Vriendenkring zal betrokken worden in het beheer van het nieuw te bouwen aquarium aan het Klein Strand.

Zoals ieder jaar werden ook ere- en dankcertificaten uitgereikt aan reders, schippers, bemanningen en particulieren die in het afgelopen jaar levende vissen, visvoer, en andere schenkingen deden aan het aquarium.

In 1999 waren er 16 vaartuigen die levende vissen meebrachten:

O20, O23, O29, O62	O100, O101, O152, O190
O191, O225, O306, O430	O533, O536, O700 en Z39

De leden Henri Boulangier, Guy Vandenabeele, Luc Vandepitte, Geoffry Stafford, Sherley Bogaert en Dempsy Desaever kregen eveneens een dankcertificaat voor hun persoonlijke aanbreng.

De trofeeën 1999, geschonken door de Vriendenkring, werden uitgereikt door burgemeester Jean Vandecasteele samen met schepen Yves Miroir en havenkapitein Patrick Vermandel terwijl aan de dames van de schippers een bloemtuil werd overhandigd door meetje van de Kaoje (Mevrouw Blanche Belpaeme).

DE GOUDEN VIS was voor de 062 van reder-schipper Luc Bogaert met bemanning Marcel Rau en Michel Deley.

DE ZILVEREN VIS was voor de 0190 van reder Lucien Desmit met schipper Freddy Lachat en bemanning.

DE BRONZEN VIS was voor de 0191 van reder-schipper Frank Desmit met bemanning Daniël Demey en Mario Deneve.

Het is reeds de achtste keer dat de 062 de gouden vis in de wacht sleept. Permsensen hebben van Luc Bogaert een interview afgenomen, waaruit we onthouden: *"Een prijs krijgen doet natuurlijk altijd deugd. Maar de prijs die ik krijg van de Vrienden van het Noordzeeaquarium doet mij het meest plezier. Als je weet dat het voor een goed doel is, ben je dubbel gemotiveerd"*.

Alle aanwezige feestvierders werden door de Vriendenkring nog eens extra bedacht met een plezierig boek "Vissenhumor" van cartoonist William Lievens, een uitgave van de Vriendenkring.

Een warme hulde werd gebracht aan de reders, schippers, bemanningen en particulieren die sedert meer dan twintig jaar levende vissen en andere zeedieren aan het aquarium schenken. Zonder deze onbaatzuchtige hulp zou het aquarium de Noordzee fauna niet zo goed kunnen voorstellen.

De bestuursleden verrasten hun van niets wetende voorzitter met een computermeubel als blijk van waardering voor zijn onverdroten inzet voor de vereniging en mocht zijn mevrouw ook een bloemtuil in ontvangst nemen. In zijn toespraak had havenkapitein Patrick Vermandel de suggestieve wens gedaan dat er een gerust nog tien jaar mogen bijgedaan worden.

Ad multos annos voor het Aquarium en de Vriendenkring.

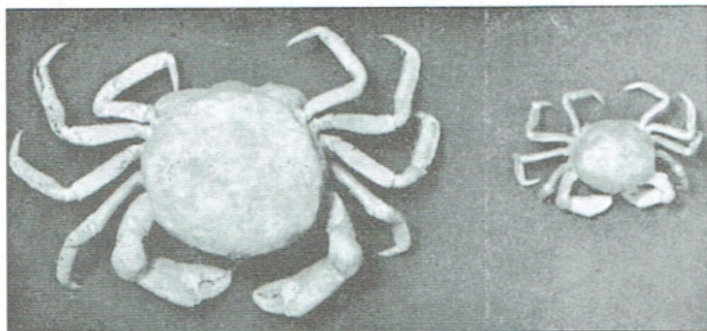
GROEPSFOTO TROFEEWINNAARS 1999

Van links naar rechts - boven: Voorzitter Robert Coelus, Schepen Yves Miroir, Burgemeester Jean Vandecasteele, Blanche Belpaeme, Christa Bogaert-Vandromme, Havenkapitein Patrick Vermandel, Viviane Blontrock, Frank Desmit en René Vandecasteele onder: Mario Deneve, Michel Deley, Luc Bogaert, Rau Marcel, Daniël Demeey, - foto: Guido Walters.

HET ERWTEKRABBETJE

Wanneer u voor de bewoners van uw aquarium het vlees van de mossel gebruikt, moet u bij het openen van de schelp eens voorzichtiger te werk gaan dan u wellicht gewend bent. Het is namelijk niet helemaal uitgesloten, dat u in de schelp niet alleen een mossel maar ook een heel klein krabbetje aantreft. Het diertje luistert dan naar de naam erwtekrabbetje of meer geleerd *Pinnotheres pisum* (L). Zijn andere Nederlandse benamingen, mosselkrab of mosselteek, geven een aanwijzing, dat de gevonden verblijfplaats van dit krabbetje geen zuiver toeval is. Erwtekrabbetje geeft alleen aan, dat het dier op een erwt lijkt. Dat doet trouwens ook de wetenschappelijke naam, want *pisum* betekend erwt. Eveneens komt deze gelijkenis tot uitdrukking in de Engelse naam Pea crab en het Duitse Erbsenkrabbe. Onze zo op een erwt gelijkende krab dankt zijn naam aan het rond, gebold en glad rugschild zonder tanden. Hij bezit voorts nogal slanke schaarpoten met kleine scharen en dunne, naar verhouding vrij lange looppoten. Het schild + 6mm; de mannelijke exemplaren zijn zelfs nog aanzienlijk kleiner. De kleur is geelachtig met een symmetrische rugschildtekening. De huid is tamelijk week en daardoor doorschijnend. De geringe mate verkalking houdt zeer waarschijnlijk verband met de woonplaats van het dier. Het leven van het erwtekrabbetje speelt zich in hoofdzaak af binnen de schelpen van tweekleppigen. Weliswaar veelal bij de mossel *Mytilus edule* L., maar ook bij soorten van de geslachten: *Modiolus*, *Ostrea*, *Cardium* en *Venus*, wordt het erwtekrabbetje aangetroffen. Het schelpdier treedt op als gastheer, van parasitisme is geen sprake. Aan de krab wordt door het weekdier niet alleen bescherming geboden, maar bovendien is de krab daar kostganger doordat hij zich voedt met het plankton, dat met het zeewater door het schelpdier wordt binnengepompt. Zelfs schijnt het

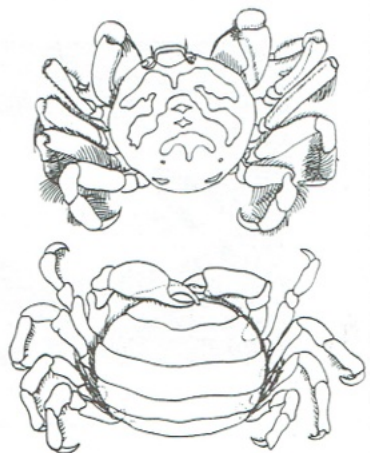
Pinnotheres pinnotheres (L) anderhalf maal vergroot.
 Het grootste exemplaar werd gevonden in een *Pinna nobilis* L.
 Het andere in *Ascidia mentula*. Foto Bob Entrop.

erwtekrabbetje een weerstand te bezitten tegen een verhoogd koolzuurgehalte, dat kan optreden wanneer de schelp gesloten is en het schelpdier de bij de verbranding in het lichaam ontstane koolzuur niet direct met het uitstromende water kan lozen.

Andersom ondervindt het schelpdier geen voordeel van het erwtekrabbetje. Men heeft wel verondersteld dat de krab zou waarschuwen bij gevaar, maar dit is toch wel een fabeltje, al zijn er gedragingen die bij oppervlakkige beschouwing tot een dergelijke veronderstelling aanleiding kunnen geven. Maar het krabbetje blijft niet altijd in de schelp. Soms wandelt het op de geopende rand en ook wel op enige afstand van zijn gastheer. Dreigt er gevaar, dan zoekt het diertje onmiddellijk zijn bescherming biedende huis op. Het rent de schelp binnen en veroorzaakt daardoor waarschijnlijk een prikkeling, die de gastheer zijn schelp doet dichtklappen. Hierdoor lijkt het inderdaad alsof dit een gevolg is van de waakzaamheid van de krab. Niet het hele leven van ons erwtekrabbetje speelt zich binnenshuis af. Stellig is dit nodig voor de paring, waarvoor het mannetje het vrouwtje moet opzoeken. Het is dus mogelijk in een schelp meer dan één erwtekrabbetje aan te treffen. Het kan dan een paartje zijn, maar dat is ook weer niet nodig. Behalve deze uitstapjes in de volwassen staat vindt vrijwel het hele ontwikkelingsproces van larve tot volwassen dier in de open zee plaats. In dit opzicht past het erwtekrabbetje zich aan bij de vele andere krabben en kreeften, waarmede het in de systematiek is ingedeeld.

Identiteitskaart van het erwtekrabbetje

Klasse: Crustacea - kreeftachtigen
 Orde: Decapoda - tienpotigen
 Onderorde: Brachyura - krabben
 Familie: Pinnotheridae
 Geslacht: Pinnotheres
 Soort: Pinnotheres pisum (L)

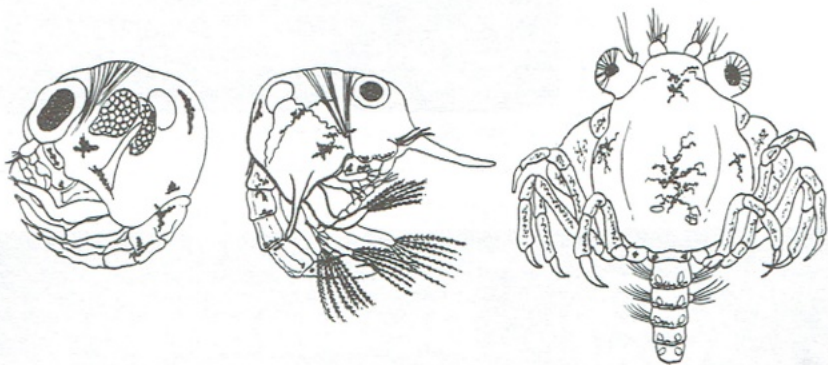
*Het erwtekrabbetje - Pinnotheres pisum (L).
 Een volwassen exemplaar, gezien aan de
 boven- en onderzijde. Naar Schellenberg.*

Ontwikkeling

Er is een ontwikkeling in verschillende stadia. Allereerst het ei. De eieren zijn roodachtig gekleurd en talrijk en worden gedragen in een soort broedzak welke zich bevindt onder het achterlijf, waar het staartstuk (abdomen) zoals bij alle krabben is teruggeklapt. Als het ei uitkomt verlaat de larve direct de schelp. Uit laboratoriumproeven van Atkins te Plymouth is gebleken, dat de larven zich onmiddellijk naar het licht bewegen, hetgeen wel zal samenhangen met de noodzakelijke voorwaarde voor de verdere ontwikkeling om de gastheer te verlaten. Atkins die er bij zijn proeven in geslaagd is verdere ontwikkeling geheel in een laboratorium te doen plaats vinden constateerde dat er vier larvestadia (zoea) en vervolgens één postlarvaal stadium (megalopa) aan de volle wasdom voorafgaan. De larven leven vrij in zee en maken daar deel uit van het plankton. In welk stadium het dier zijn kosthuis opzoekt is nog niet geheel duidelijk. De hierboven geschetste ontwikkeling is niet bij alle soorten gelijk. Zo kent *Pinnotheres pinnotheres* (L) slechts twee larvale stadia. Deze soort komt voor in de meer warmere wateren en heeft meestal de pinna'schelp als huis in de Middellandse Zee en aan de Engelse zuidkust zijn ze te vinden in het manteldier *Ascisia mentula* (Muller).

Ons erwtekrabbetje komt voor in de Noordzee en de Atlantische Oceaan, maar ook in de Middellandse Zee en de Oostzee. Behalve de twee genoemde soorten kent het geslacht *Pinnotheres* nog vele andere. Deze soorten, die allen in de warmere zeeën voorkomen, leven ook commensaal bij weekdieren. Soms zelfs worden zij tezamen met die weekdieren als lekkernij door de mens gegeten.

W. Faber
Vita Marina 67

Van links naar rechts - *Pinnotheres pisum* (L). het eistadium, een van de larvestadia (zoea) en het postlarvale stadium (megalopa). Hoezeer de megalopa al op een volwaasen krab lijkt, er zijn toch nog duidelijke verschillen, zoals het nog niet onder het rugschild omgeklapte achterlijf. Naar Atkins.

DE INTERNETVIS MOPY

Wereldwijd hebben meer dan 10 000 000 mensen Mopy opgehaald, een schermbeveiliger in de vorm van een levensgetrouwe vis.

In oktober 1997 verscheen hij voor het eerst op internet.

Mopy werd voor Hewlett Packard ontworpen door Globel Beach, een bedrijf voor digitale communicatie. De vis reageert op de zorg en aandacht van de eigenaar en gedijt als hij regelmatig "gevoed" wordt, maar kwijnt weg en wordt ziek en kan zelfs sterven als hij wordt verwaarloosd. Behalve Mopy

heeft Globel

Beach nog drie

andere lieve-

lingsdieren ont-

worpen: twee

cyber-tarantula's

en een cyber-

schorpioen.

Guinness world

records

Bloemenzaak

De Blomme

Torhoutsesteenweg 88j

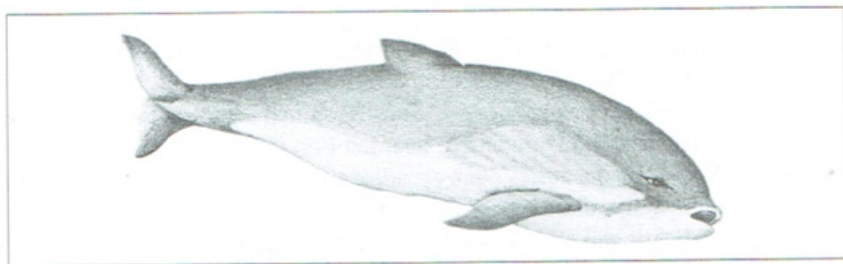
(bij Petit Paris)

OOSTENDE

Tel. 059/70.52.29

EEN MARSWIN IN ONZE KUSTWATEREN

Door het kustvaartuig 0152 werd op 27 januari 2000 ter hoogte van de Akkaert een dode bruinvis gevangen. Het dier werd door de bemanning overgebracht naar het Aquarium en door de gids-promotor verder doorgeleverd aan de Beheerseenheid Mathematisch Model van de Noordzee, die er verder voor zorgt dat de bruinvis wetenschappelijk wordt onderzocht om na te gaan welke de doodsoorzaak zou kunnen zijn. De bruinvis die feitelijk een zoogdier is en op de hoogste trap van de levensvormen staat is een interessant object voor de natuurvorsers. Met de ontleding van het lichaam kan men een en ander te weet komen over de mogelijke poluënten in het zeemilieu. De resultaten van het onderzoek worden later aan ons medegedeeld en zullen dan in ons tijdschrift gepubliceerd worden.

De bruinvis (*phocoena phocoena*) komt op het hele noordelijk halfrond voor, behalve in de poolstreken. Aan het begin van de eeuw kwam de bruinvis zelfs in onze rivieren voor. In de Zuiderzee (nu IJsselmeer), de Waddenzee en ook in het stroommondingen van Maas en Schelde werd het dier veelvuldig gezien. Nu echter wordt het vanaf land nog maar zelden waargenomen. De bruinvis kan gemiddeld 160 cm lang worden. De dieren hebben een afgeronde snuit en verschillen daardoor duidelijk van de tuimelaar met zijn kenmerkende spitse dolfijnsnuit. Verder heeft de bruinvis een opvallende, kleine driehoekige rugvin. De dieren zijn van boven donker en van onder licht gekleurd. Rond hun vierde jaar zijn de bruinvissen geslachtsrijp. In gunstige omstandigheden wordt er, na een draagtijd van elf maanden , ieder jaar een jong geboren. Het jong wordt acht maanden gezoogd en dan duurt het nog maar een paar maanden voordat het volgende jong geboren wordt. Het is duidelijk dat bruinviswijfjes een vermoeiend bestaan leiden en dat er alleen onder gunstige omstandigheden met voldoende voedsel en rust ieder jaar een jong kan worden grootgebracht.

In Marswin nr 3 van de 17 de jaargang staat een interessant artikel te lezen over knobbeltjes op de rug-, staart- en borstvinnen van de bruinvis. Wie meer wil weten over zeezoogdieren kan terecht bij Robert Asselberg, Hoogheide 64 te 2870 Puurs-Breendonk. Hij is de voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor de bestudering van de zeezoogdieren. Marswin is de titel van het tijdschrift van deze vereniging en het is tevens de oud-vlaamse naam van de bruinvis zoals men hem terugvindt in de vroegere tijdschriften o.a. in de 14de eeuwse akten van Wenduine.

BEWEGING OOSTENDE MARITIEM

Een maritieme ontdekkingsstocht in Oostende
zaterdag 8 april 2000

- 16u30 samenkomst aan café Valentientje, Zandvoordestraat 206
 Gratis parkeergelegenheid in de nabijheid
- 17u Vertrek per bus naar het Militair Hospitaal aan de oosteroever,
 wandeling via Duin en zee naar het Fort Napoleon.
- 18u Met de bus naar het Zeewezendok en bezoek aan Ferryways die de
 nieuwe lijn uitbaat naar Ipswich, bezoek aan boord met
 toelichtingen en ook wordt een drankje aangeboden.
- 19u Met de bus van het Zeewezendok naar het rondpunt Kennedy en
 bezoek aan de werken van de verbinding Kennedy-De Bolle.
- 19u30 Terug naar Valentientje waar de tafel gedekt is en volgende menu
 geserveerd wordt:
 Aperitief Kir Royal
 Vermicellisoep
 Kippewit gevuld met ham en kaas, kroketjes
 IJstaart

Gezellig samenzijn en napraten over Maritiem Oostende
Deelnamprijs per persoon **600 BEF**

Voor inschrijvingen vooraf bellen naar (059) 70 35 99
Uiterste datum van inschrijving 4 april 2000

Contant kan betaald worden de avond zelf ofwel het deelnemingsbedrag
storten op rek. 280-0488734-85 van Vanderstraeten Roger,
Elisabethlaan 328 - 8400 Oostende

GEEN VIS MEER

Pessimistische bedenkingen van wetenschappers

Het visbestand in de Atlantische Oceaan heeft de jongste tijd zware klappen gekregen als gevolg van de overbevissing. De voorraden van kabeljauw en verwante vissen voor de kusten van Europa zijn hier erg geslonken. Er kwamen maatregelen om het bestand te beschermen. De jongste twee jaar moesten vissers een derde minder vangen dan vroeger. Maar het lijkt niet te helpen. Het aantal jonge visjes blijft dalen. Waarnemers stellen een vermindering van de vangst met nog eens 40% voor. Dat zou betekenen dat in de Noordzee per jaar maar 80.000 ton kabeljauw gevangen mag worden, tegen 300.000 ton in de jaren 80. Observaties wezen uit dat het aantal rijpe vissen die eieren produceren ondertussen wel twee keer hoger is dan voor de maatregelen. Maar het aantal jongen dat tot rijpheid komt blijft dalen. Volgens het blad New Scientist vrezen wetenschappers dat deze daling een gevolg is van de opwarming van het zeewater. Kabeljauw is een koudwatervis, dus als zeeën warmer worden zouden de vissen noordelijker kunnen trekken, als ze al zullen herstellen van de klappen die ze gekregen hebben. De vrees blijft namelijk bestaan dat de Europese zeeën hetzelfde zullen meemaken als de Canadese oostkust, waar overbevissing de rijkste kabeljauwvoorraad ter wereld onherstelbaar heeft beschadigd.

Dat warmere water zou op termijn wel een ijstijd kunnen uitlokken zo liet de Journal of Climate weten. Het zou de Noord-Atlantische drift remmen: een onderwaterstroom die in Europa zijn zachte klimaat garandeert.

Knack nr 3-2000

AQUA[®]
XPO
 aquarium - terrarium - vijver

7-8-9-10
juni 2001

GRENSLANDHALLEN - HASSELT
www.aqua-xpo.org

HET PROBLEEM VAN BALLASTWATER

Schepen hebben altijd in bepaalde omstandigheden ballast aan boord moeten nemen om de zeewaardigheid te verzekeren. Oorspronkelijk bestond de ballast uit bakstenen, natuurstenen, keien, staal- en loodbrokken enzovoort. Sedert de bouw van de ijzeren en stalen scheepsrompen wordt zeewater als ballast gebruikt in zeer vele gevallen. Bij de opname van zeewater aan boord worden eveneens de lokale in zee levende organismen opgepompt. Een deel daarvan blijft leven en bij het uitpompen van het water ver van de oorspronkelijke plaats gaan die organismen verdere leven en zich vermenigvuldigen als het nieuwe milieu hen ook past.

Dit werd voor het eerst erkend in 1903 toen men vaststelde dat Aziatische phytoplankton-algen in massa voorkwamen in de Noordzee. Vreemde levensvormen die in ballastwater van schepen over de oceanen zwerven hebben niet geringe problemen geschapen voor het marine milieu, en ook voor de menselijke gezondheid. Eens vreemde indringers zich in het voor hen nieuwe milieu hebben ingenesteld is het moeilijk ze nog uit te schakelen en in de kortste tijd kunnen ze verwoestend werken.

De Internationale Maritieme Organisatie (IMO) heeft in 1997 richtlijnen opgesteld voor de controle op ballastwater om de transfer van schadelijke zeeorganismen te vermijden:

1. Ballastwater oppompen of verwisselen in de diepzee, zo ver mogelijk van het land.
2. Geen verlies van de ballastwater
3. Alleen totaal zuiver ballastwater opnemen
4. Onderweg het ballastwater behandelen zoals door verwarming, chloortoevoeging en ultravioletstralen.
5. Het ballastwater lozen in daartoe speciaal bestemde tanks in de haven

Sommige types van schepen hebben grote hoeveelheden ballastwater nodig, vooral wanneer ze niet geladen zijn zoals schepen met bulk of stort goederen en tankers. Andere schepen hebben kleine hoeveelheden nodig om de stabiliteit te verzekeren, zoals containerschepen, ferry's, passagiersschepen, schepen met lichte ladingen, militaire schepen, enzovoort. De globale transfer van ballastwater over de wereld wordt geschat op ongeveer 10 biljoen ton per jaar, gaande van enkele honderde liters tot meer dan 100.000 ton per schip, afhankelijk van de grootte en de doelstelling van de vaartuigen. Het aantal zeedieren en planten dat in ballastwater wereldwijd getransporteerd wordt schat men op de 3 000 per dag. Het aantal zeediersoorten en zeeplanten die door het scheepsverkeer een nieuw woonmilieu op aarde

gevonden hebben is niet meer te overzien. Zo zijn in Australië momenteel 130 soorten vreemde zeeorganismen ingevoerd met het ballastwater. IMO heeft een lijst opgesteld van de meest flagrante soorten en dat zijn er niet minder dan 66 die zelfs schadelijke invloed hebben.

Enkele merkwaardige indringers

1. *Dreissena Polymorpha*

Dit is een mosselsoort ook nog genoemd zebramossel die oorspronkelijk afkomstig is van Eurazië (Kaspische- en Zwarte zeegebied) en zich in Europa verspreidde in de 19de eeuw. Komt nu massaal voor in de grote meren van Amerika. In 1959 werd de Sint-Lawrence Seaway geopend en een groot aantal oceaanschepen voeren de Grote Meren op. In 1990 moest de federale regering van de Verenigde Staten US\$ 11 000 000,- besteden aan de bestrijding van de zebramossel die zich nestelde in en om pijpleidingen van fabrieken en ze volledig verstopten. De zebramossel eet er ook al het plankton op waarop normaal endemisch jong visbroed foerageert, met gevolg dat ook het visbestand begon te slinken.

2. *Carcinus Maenas*

Dat is onze Europese strandkrab en die werd door ballastwater geïntroduceerd in de baai van San Francisco in Zuid-Australië en sedert 1990 ook in de westkust van de Verenigde Staten. Onze strandkrab is daar een harde predator voor de marine invertebraten en brengt een serieuze schade aan in de aquacultuur-ondernemingen. In Noord-Californië heeft hij de rode rotskrabben (*Cancer productus* en *cancer magister*) totaal verdrongen.

3. *Mnemiopsis Leidy*

Het Amerikaanse kamkwalletje dat oorspronkelijke leefde aan de oostkust van Amerika werd met ballastwater meegevoerd naar de Zwarte zee en werd er voor het eerst gezien in 1970. Het is een veelvraat voor het zooplankton en ook voor viseieren en de larven. Zo worden de andere plaatselijke soorten een voedselbron afgepakt. Deze kamkwal is de oorzaak en ook grotendeels de verantwoordelijke voor de ineenstorting van de sprot- en ansjovisvangst in de Zwarte zee.

4. *Crepidula fornicata*

Het schelpdier dat bij ons luistert naar de naam "muiltje" had als oorspronkelijk woongebied de Noord- Amerikaanse oostkust vanaf de Sint-Laurensrivier tot de golf van Mexico. In 1880 kwam dit schelpdier voor het eerst voor in Engeland en is waarschijnlijk geïmporteerd uit Amerika samen met

de oesters. De larven van het muiltje zijn pelagisch en drijven dus mee met de stromingen. In de jaren 60 was het al een ware plaag in de Zeelandse oester- en mosselkwekerijen. Thans is het muiltje in Europa te vinden van de Limfjord tot Bretagne.

5. *Ensis Directus* of *Ensis americanus*

Sinds 1979 is de Amerikaanse zwaardschede in de Noordzee gesignaleerd. Men vermoedt dat de pelagisch larven van deze soort in ballastwater van schepen uit de oostkust van Noord-Amerika naar de Duitse Bocht zijn overgebracht in 1978 en vanaf 1982 kwam deze messchelp ook voor in de Waddenzee. Momenteel leeft het dier ook massaal voor de Belgische kust en vele lege schelpen spoelen op al onze stranden aan. Het dier breidt zich nog verder uit aan de Franse kust.

Niet alleen schelpdieren, maar ook vissen, algen, zeeslakken, zeesterren en wormsoorten hebben ballastwater als lifters gebruikt om te migreren naar andere gebieden al waar ze ook meestal schadelijk zijn voor de oorspronkelijke biotopen.

Wie er nog meer wil over weten surft daarvoor op internet IMO website; WWW imo.org.

De tuimelaar

DE STORY VAN HET FORT NAPOLEON

Het is het belangrijkste krijgswaardkundige monument uit de Napoleonische tijd. Napoleon zelf gaf in 1810 het bevel om het te bouwen wegens dreiging vanuit Engeland. Het werd in gebruik genomen op 26 september 1812. Het is de enige vestiging uit die tijd die in Europa overblijft. Het kreeg dan de naam van Ford Imperial. In 1815 werd het fort door de Hollanders in Ford Willem omgedoopt. In 1830, bij de onafhankelijkheid van België, werd het fort Leopold genoemd. In 1840 kreeg het de naam fort Napoleon en deze naam heeft het behouden tot heden ten dage.

Tijdens de eerste wereldoorlog werd het fort door de Duitsers bezet en deed dienst als (luxueuze) verblijfplaats.

In 1932 werd het fort ingericht als heemkundig museum door Carlo Loontjens, de toenmalige stadsbibliothecaris en archivaris. Bovendien documenten betreffende de geschiedenis van het fort zelf, was er een rijke verzameling ondergebracht die een beeld vormde van de geschiedenis van Oostende.

In 1940 werd het fort achtereenvolgens bezet door Belgische, Franse en Duitse soldaten, die er een officierenheim inrichtten. Het museum werd toen leeggeplunderd. De rest van de verzameling mocht de stad pas in 1941 weghalen.

Vanaf 1947 werd het fort gebruikt als kinderspeelplaats. Ook nog als schuilplaats bij slecht weer als het openluchtcentrum Duin en Zee in 1956 werd opgericht.

Nog volle werkzaamheid voor de toegang tot het Fort Napoleon. - 15/03/2000

In 1963 gaf het Ministerie van Defensie het fort over aan het Ministerie van Financiën waardoor het zijn militaire functie definitief verloor. Het verval trad snel in nog in de hand gewerkt daar vandalisme, graffiti, klimhaken in de buitenmuren voor oefeningen van bergbeklimmers.

In 1976 werd het fort als monument beschermd. De vzw Fort Napoleon bracht het gebouw weer in de belangstelling.

In 1995 werd het fort door de Vlaamse Regering onteigend van de Federale Overheid, een uitzonderlijke gebeurtenis in de Vlaamse monumentenzorg. Op 20 augustus 1996 werd het fort in erfpacht gegeven aan de Stichting Vlaams Erfgoed. Het fort werd gerestaureerd in drie fasen en is vanaf 8 april 2000 toegankelijk voor het publiek.

Openingsuren: weekends van 14 tot 18 uur gans het jaar.

*Van de paas- tot en met de herfstvakantie elke dag van 14 tot 18 uur
(behalve op maandag)*

*Toegangsprijs 100 Bef. SVE-leden en kinderen gratis
voor groepen is er vermindering*

Info: Fort Napoleon

Projectcoördinator Michel Seeger, Vuurtorenweg, 8400 Oostende

Het hoofdgebouw van het leegstaande militair hospitaal van Oostende

DE OOSTEROEVER VAN OOSTENDE EN HET FORT NAPOLEON

Het berichtenblad nr.17 februari 2000 van de Stichting Vlaams Erfgoed besteedt een extra katern over het fort Napoleon dat op vrijdag 7 april 2000 officieel geopend wordt en vanaf 8 april toegankelijk zal zijn voor het publiek.

De Stichting Vlaams Erfgoed is bijzonder trots op die gebeurtenis omdat het fort het eerste monument is dat de stichting in beheer kreeg. Op 7 april zullen uitgedoste prominenten toespraken houden, linten doorknippen en het glas heffen op de toekomst van het project en misschien wel vergeten dat ze dat niet zouden moeten doen waren de pioniers er niet geweest die tien jaar geleden een actiegroep hebben gevormd en zich jarenlang hebben ingezet om het fort te redden van de ondergang.

In 1990 hebben een groot dozijn weldenkende Oostendenaars de vzw Fort Napoleon gesticht met Kamiel Dirickx als voorzitter. Het zijn zij die wisten de instanties te sensibiliseren om het fort niet meer verder te laten verloederen.

Daarom op de eerste plaats een eresaluut aan Kamiel Dirickx en zijn vrienden van de vzw Fort Napoleon, die jaren aan een stuk hebben gevochten voor het behoud en de herwaardering van het fort en nu hun stoutste dromen in vervulling zien gaan ... maar??? (zie verder blz. 33)

Brake gronden in de Fortstraat

In de laatste tijd is er al veel drukte geweest omtrent het gewestplan Oosteroever en het laatste woord er over is zeker nog niet gezegd. In de katern over het fort Napoleon in het berichtenblad van SVE staat ook een artikel van Filip Vanhaverbeke, ruimtelijke planner en ontwerper bij de West-Vlaamse intercommunale. Hij ontwikkelt in opdracht van de stad Oostende een structuurschets voor de Oosteroever en was lid van de wetenschappelijke adviesgroep die de nieuwe toekomst van het fort Napoleon uitstippelde.

Brake zandgronden nabij de Vuurtoeren

De Oosteroever door Filip Vanhaverbeke

In tegenstelling tot de westeroever, met als centrum het Wapenplein, is de Oosteroever momenteel een "blinde vlek", een geïsoleerd stedelijke fragment dat aan de aandacht ontsnapt van de lokale bevolking en van de toeristen of recreanten. Dat is onder meer te wijten aan de moeilijke bereikbaarheid en het desolate en amorfe karakter van deze negentiende-eeuwse havenbuurt. In de loop van de 20ste eeuw verwierven een aantal factoren er een onafhankelijke positie. De vismijn, een roro-terminal, militaire domeinen en gebouwen, monumenten, industriecomplexen, woonclusters, recreatieve voorzieningen enzovoort.

De oude ruimtelijke structuur en inrichting van het gebied zijn aan het eroderen. Ik denk hierbij aan de desaffectatie van militaire gebouwen en terreinen, de potentiële implosie van bepaalde sectoren, de plannen voor de achterhavenuitbreiding, de sluimerende verloedering van de Hendrik Baelskaai en andere transformaties, zowel functioneel als fysiek-ruimtelijke.

De restauratie en cultuurhistorische ontsluiting van het fort speelt daar uiteraard ook een rol in.

De potenties van het gebied

Er zijn dus met het oog op reconversie van het gebied nieuwe rationaliteiten en wetmatigheden aan de orde. De stad Oostende betreft de Oosteroever trouwens bij het toekomstige functioneren van haar territorium. Dat geeft toeristische-recreatieve potenties en schept mogelijkheden voor concrete aandacht voor het culturele erfgoed, bouwkundig en maritieme: "Trekkers" met grens overschrijdende uitstraling zullen noodzakelijk zijn. Het Frimoutcentrum is een concreet voorbeeld, maar er zijn nog veel andere mogelijkheden: een milieu-educatief centrum, een scheepswerf met het oog op scholing, een multi functionele paviljoen ...

De bestaande jachthavenstructuur kan worden geherlokaliseerd, de accommodatie voor de watersport verbeterd. Verder is er ook nood aan eigentijdse, grondontsloten woningtypes.

Noem de Oosteroever een stedelijk ontwikkelingsgebied complementair aan de Westeroever en met de haven niet langer als een barrière maar als scharnier tussen de twee stadsdelen aan het water ook al op programmatisch vlak kan het gebied een vernieuwend sociaal-economisch, cultuurhistorisch en toeristisch-recreatief en ruimtelijk profiel krijgen, op stedelijk en op regionaal niveau.

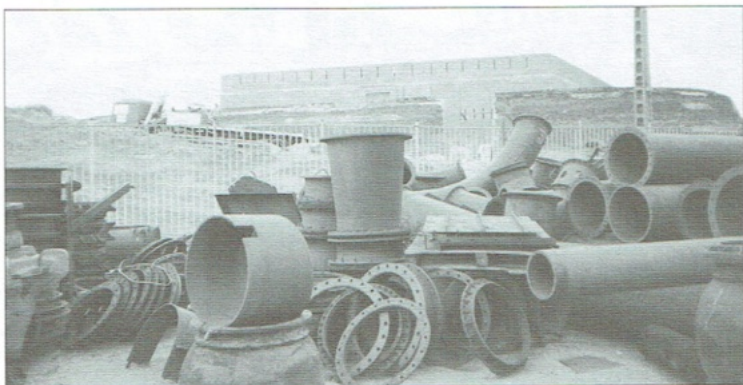
*De gezonken "Pico" in het "kerkhofdok".
In de verte, het Fort Napoleon in het midden.*

Dialogo

De reconversie en ontwikkeling van de Oosteroever is in termen van de lange termijnplanning cruciaal voor de stad Oostende. Hier sluimeren de analoge uitdagingen als degenen die Leopold II op de Westeroever ter harte nam: het ontwikkelen en betekenis geven aan het stadsbeeld door samenhangende structurele ingrepen, hoogwaardige architectuur, een kwalitatief ingerichte openbaar domein met ruimte voor groen en andere vormen van open ruimten. Het komt er nu op aan de Oosteroever te integreren in de materiële en immateriële structuur van de stad ruimtelijk, economisch en financieel, maar ook sociaal, cultureel en mentaal. De bundeling van de kansen en een dialoog is hiertoe aangewezen. Dit veronderstelt de uitbouw van een gebieds- en projectgerichte en organisatiestructuur waar alle betrokken beleidsniveaus en administraties op basis van samenwerkingsovereenkomsten een actie gerichte ontwikkelingsstrategie uitzetten, uitvoeren en beheren

*Zijzicht van
het Fort*

Het fort Napoleon, gezien van op de werf van Baggerwerken Decloedt.

VIS VAN HET JAAR "DE HONDSHAAI".

Volgens het K.B. van 22 mei 1996 betreffende de reglementering van de benamingen van visserijproducten en verwerkte visserijproducten mag de naam hondshaai gegeven worden aan *Scyliorhinus* species (soorten). Hier in Europa komen twee soorten voor, namelijk *Scyliorhinus caniculus*, de Hondshaai en *Scyliorhinus stellaris*, de Kathaai (soms de Grootgevlekte Hondshaai genoemd). Het zijn kraakbeenvissen.

Beide bodembewonende soorten zijn eileggende haaien, de hondshaai wordt maximaal 105 cm lang en de kathaai 162 cm.

De rugzijde is zandkleurig tot roodbruin met kleine donkere vlekjes. De huid bestaat uit tandschubben en is daardoor zeer ruw. In het verleden werden de gedroogde haaienvellen gebruikt als schuurpapier. De huid van de Kathaai is iets ruwer dan deze van de Hondshaai.

Als we deze haaitjes en andere kleine haaisoorten in de handel aangeboden krijgen zijn ze steeds ontdaan van hun vel, voor de leek zou het een moeilijk karweitje zijn om deze stevige huid te verwijderen.

Het visvlees van de gekuiste hondshaai is licht rooskleurig, het bevat alleen een kraakbenig skelet en geen graatjes, zodat het voor iedereen gemakkelijk te eten is.

Hier in de streek is deze vis gewoonlijk gekend als zeehondje. De naam zee-paling voor de gekuiste exemplaren en andere kleine haasoorten was in het gehele land al gekend. Maar deze namen mogen dus niet meer gebruikt worden in de vishandel.

De Hondshaai wordt gewoonlijk gemarineerd (ingelegd in de azijn), maar deze vissoort kan evengoed gebakken of gestoofd worden. Ze moeten echter zeer vers worden gegeten, want éénmaal ze een ammoniak geur hebben zijn ze niet meer te eten.

Door onze Belgische vissersvaartuigen werden in 1998 ongeveer 362700 kg hondshaai in onze Belgische visserhavens aangevoerd, slechts 2,9 % kwam niet in de vishandel terecht (bron: Ministerie van Middenstand en Landbouw, Dienst Zeevisserij).

De meeste hondshaaien aangevoerd in onze vismijnen zijn afkomstig uit het Kanaal, hier aan de Vistrap zien we dat tegenwoordig hondshaaitjes nog slechts sporadisch door onze kustvissers worden aangevoerd. De kathaai is in onze kustwateren zelfs maar zeer uitzonderlijk te vissen.

Hondshaai in het Noordzeeaquarium.

In een aquarium zijn hondshaaien gemakkelijk te houden en planten zich voort. De bevruchting gebeurt inwendig, het mannetje gaat bij de paring zich eerst vastbijten ter hoogte van een der borstvinnen van het wijfje en zal zich dan als een spiraal rond haar winden. En kan kiezen tussen twee van zijn copulatieorganen. In het Noordzeeaquarium van Oostende zijn er enkele Hondshaaien en één Kathaai sedert de opening, hetzij 22 jaar in leven.

Door de hondshaaien werden reeds veel eikapsels in het aquarium afgezet, maar de kathaai heeft slechts uitzonderlijk enkele eikapsels afgezet. De bruingele hoornachtige eikapsels van de hondshaai zijn ongeveer 6 X 2,5 cm groot, deze van de kathaai zijn tot 13 X 4 cm. Aan iedere hoek zit een hecht-draad, waarmee de eikapsels aan algen, hydroïdpoliepen of andere voorwerpen worden afgezet. Gewoonlijk zijn dat 2 eikapsels per keer, maar per jaar zijn dat toch ongeveer 20 tot 32 stuks. Het duurt ongeveer 6 tot 10 maanden vooraleer het jong uit het kapsel komt. Tijdens het verblijf in het eikapsel teert het jong op zijn eierdooier. Bij de geboorte is de hondshaai ongeveer 10 cm lang en de kathaai ongeveer 16 cm.

Hondshaaien zijn nachtdieren, vanaf het vallen van de avond gaan ze met hun reukzin op zoek naar bodembewonende dieren, zoals krabben, weekdieren, wormen en kleine vis. Ingegraven dieren worden uit de bodem gehaald, als een soort stofzuiger gaan ze te werk en het opgezogen zand en schelpengruis gaat met kracht langs de kieuwspleten naar buiten.

In het Noordzeeaquarium van Oostende worden ze gevoederd met stukjes vis, garnalen en krabbetjes.

Tekst en foto's:
Eddy Eneman

*Eieren
van de
hondshaai*

HONDSHAAI CULINAIR

Voedingswaarde per 100 g
Energie 351 kJoule/84 cal
eiwitten 14,4 g
vetstof 0,7 g

Doornhaai en hondshaai worden meestal gevild en onthoofd en in moten gesneden al dan niet gerookt.

In moten gesneden zijn deze haaitjes moeilijk van elkaar te onderscheiden en lijken zeer sterk op palingmoten. Daarom worden ze dikwijls als zeepaling aangeboden in de handel. Dat geldt trouwens ook voor de minder voorkomende zandhaaitjes (*mustellus* sp.). Door de nieuwe wetgeving op visbemalingen moeten deze haaitjes volgens hun soortnaam benoemd worden en mogen ze niet meer verkocht worden als zeepaling.

Hondshaaimootjes kunnen gewoon gebakken worden maar veelal worden ze ook ingemaakt.

Leg laurierblaadjes, kruidnagel en peperbolletjes in een pot en maak een mengsel van water en azijn. Hoe zuur? Dat hangt gewoon af van je eigen smaak. Doorgaans worden twee delen water voor één deel azijn genomen. Dit mengsel giet je bij de kruiden in de pot. Als het flink doorkookt leg je er voorzichtig de haaienmootjes in en laat ongeveer zeven minuten doorpocheren. Voel met een vork of de vis gaar is. Daarna schep je met een schuimspaan de mootjes uit de pot en breng ze over in een andere (aarden) pot die met een deksel gesloten kan worden. Het kookvocht wordt nu over de vis gegoten. Wie wil kan er nog schijfjes citroen aan toevoegen. Laat de vis ten minste drie dagen in zijn kookvocht. Je mag gerust de pot in de frigo zetten. Je zult merken dat dit kookvocht een beetje slijmerig wordt, maar dat heeft allemaal geen belang; het komt omdat de vis zo eiwitrijk is. Doorgaans wordt de hondshaai gegeten met brood. Het is een vaste smakelijke vissoort, die je helemaal geen smulproblemen oplevert, vermits hij een beervis is d.w.z. dat je het vlees (vis) heel gemakkelijk kunt lossnijden. Geen schrik dus voor vervelende graatjes.

Vlam

*Ontvelde hondshaai,
gereed voor de consumptie*

BELGIË IN OORLOG

DUINKERKE

Het negendaagse mirakel van de operatie Dynamo,
Een studie aan de hand van Oorlogswrakken

Tomas TERMOTE

Dynamo is de codenaam van de operatie die beter bekend staat als de evacuatie van Britse en Franse troepen uit het belegerde Duinkerke. Met verspreiden en gelimiteerde middelen slaagden zij erin om een gevarieerde maar effectieve reddingsboot op de been te krijgen in een noodsituatie, en zodoende bijna een gans leger te redden van de overgave. Het relaas dat volgt wil slechts de grote lijnen schetsen van de evacuatie, om de beschreven gebeurtenissen in hun historische context te plaatsen. Zo wordt ook duidelijk waarom zoveel schepen verloren gingen in zo'n korte tijd. Schepen en vaartuigen die vooral in Frans gebied verloren gingen, maar ook voor de Belgische kust. Op 26 mei 1940 om 6.57u gaf de Britse Admiraliteit het startsein voor de evacuatie van het Britse expeditieleger uit Duinkerke. De operatie eindigde negen dagen later - op 4 juni - toen een kleine motorboot de oostelijke pier van Duinkerke verliet in de vroege ochtend.

Ramp of mirakel? Overwinning of vernedering? De evacuatie van Duinkerke wordt meestal gezien als een negendaags mirakel en heeft al veel inkt doen vloeien. Een indrukwekkende vloot van allerhande schepen van roeiboten, jachten en slepers tot de modernste mijnenvegers en torpedobootjagers - was erin geslaagd om 338.226 soldaten van het continent veilig over te brengen naar de Britse eilanden. De Britse propagandamachine kon een pijnlijke terugtrekking omvormen tot een grootse overwinning voor Groot-Brittannië. Hetzelfde gold niet voor het overrompelde Nederland, België en Frankrijk. Vooral de Fransen voelden zich in de steek gelaten door hun bondgenoot, Engeland.

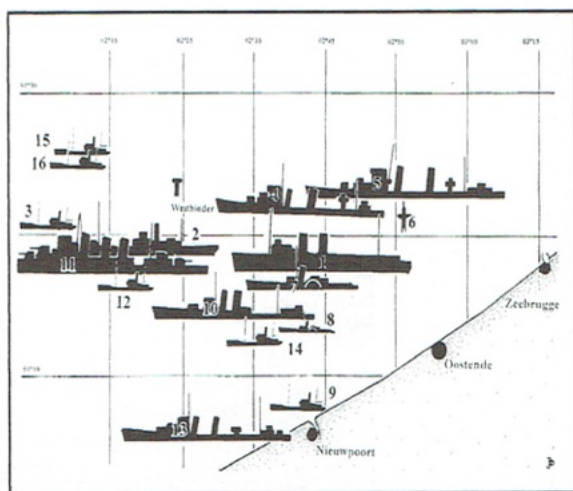
Dit werk heeft niet de bedoeling om op die situatie dieper in te gaan, maar laat het over aan andere historische studies. Hier zullen we ons toespitsen op de materiële overblijfselen van die periode. Via een moderne maritieme archeologische kijk op de situatie kunnen vele gebeurtenissen uit het verleden beter begrepen worden. We zullen ons concentreren op de schepen die vergaan zijn in Belgisch gebied tijdens de negendaagse evacuatie. Het algemeen kader van de operatie wordt geschetst in het eerste hoofdstuk.

Daarna volgt een algemene beschrijving van de betrokken schepen. Een derde deel werpt licht op afzonderlijke gebeurtenissen omtrent de wrakken voor

de Belgische kust. Het betreft het vooroorlogse leven van die schepen, hun ondergang, hun huidige locatie in GPS-positionering, een beschrijving van het wrak en het identificatieproces ervan. Het geheel wordt afgewisseld met anecdotes van zeelui, officieren en soldaten die zich aan boord van de schepen bevonden.

Het boek is verschenen in maart 2000 en kost 495 fr.
(ev. + 100 fr. port) te verkrijgen bij de uitgever
op rek. 001-2250618-03
De Krijger, Dorpsstraat 144 - 9420 Erpe-Mere

BIJLAGE WRAKENLIJST

1) M.V. Queen of the Channel.	51.18.47 N 02.43.28 E
2) S.S. Abukir	51.18.73 N 02.18.34 E
3) Thuringia	51.20.56 N 02.02.44 E
4) H.M.S. Wakeful	51.22.72 N 02.43.35 E
5) H.M.S. Grafton	51.24.40 N 02.49.09 E
6) De mast	
(Comfort of deel van H.M.S. Grafton)	51.20.72 N 02.45.57 E
7) Waverley	51.17.00 N 02.41.27 E
8) Gracie Fields	51.12.55 N 02.39.39 E
9) Polly Johnson	51.09.91 N 02.43.02 E
10) Bourrasque	51.14.95 N 02.33.02 E
11) Sirocco	51.18.95 N 02.14.13 E
12) Argyllshire of Stella Dorado	51.16.62 N 02.15.79 E
13) H.M.S. Basilisk	51.08.22 N 02.35.02 E
14) St. Achilles (WK 103)	51.12.70 N 02.33.28 E
15) Blackburn Rovers	51.24.79 N 02.13.89 E
16) Westella	51.24.97 N 02.13.32 E

PERMERENSJE OF PIRMERENSJE

Waar het Oostends stadsbestuur i.s.m. een privéparticipant een nieuw aquarium wil bouwen aan het Klein Strand stond voorheen een gebouw dat door de Oostendenaars de naam kreeg van de Permerensje.

Woordverklaring volgens het Oostends woordenboek van Roland Desnerck blz. 349:

1. reddingsploeg op het staketsel om in geval van nood (vanaf een windkracht zeven) met een reddingsboot uit te varen.
2. uiteinde van staketsel of pier waarop bepaalde seinen (seinlichten, seinvlaggen) zijn en waar vroeger de reddingsploeg verbleef.

De Pirmersje God up: de reddingsploeg komt toe

De Pirmersje God of:
de reddingsploegen gaat
weg

Uitdrukking: 't go Pirmersje worden: het zal onwren

Het Oostends woord "Pirmersje" is waarschijnlijk afgeleid van het Franse woord "permanent" wat bestendig wil zeggen. Een reddingsploeg moet bestendig dus 24 uur op 24 uur paraat zijn, vandaar het Oostends dialect voor reddingsploeg "de Pirmersje" en ook overdrachtelijk voor de loods of het gebouw waar de reddingsboten stonden en waar de redders de wacht hielden.

*1922 - Postkaart uit de
verzameling van Omer Vilain.
Bemerk de Permerensje
rechts.*

DE AAAS EXPO TE WASHINGTON

De jaarlijkse expo van de American Association for the Advancement of Science (AAAP-EXPO) is het grootste wetenschapsfestival ter wereld. Wetenschappers doen er voorspellingen waarvan je de haren ten berge rijzen.

Moordende opwarming en droge oceanen

De globale opwarming van de aarde zou op termijn voor miljoenen extra sterfgevallen zorgen. De stijgende temperaturen zullen een klimaat creëren dat gunstig is voor ziekte-veroorzakende organismen en voedingsgewassen. De procentuele toename van ziekten is nu al wereldwijd een feit. De 20ste eeuw was de warmste van de laatste vijf eeuwen, met op het noordelijke halfrond en gemiddelde temperatuurstijging van een halve graad. Onze planeet is begonnen aan de laatste 10% van haar levensduur, het einde van het verhaal. Over 1 miljard jaar zijn onze oceanen kurkdroog. Een half miljard jaar eerder zal alle leven op aarde onmogelijk geworden zijn. Deze voorspellingen komen van James Kasting, professor aan de Pennsylvania State University.

"Astronomen hebben altijd al geweten dat de oceanen droog zouden komen te staan. Met name op het moment dat de zon de hoofdreeks van de sterren zal verlaten, concreter: op het moment dat ze zichzelf zal opblazen en tot de aan de aardbaan zal komen. Die explosie moet over zo'n 5 miljard jaar gebeuren. Maar de waterverdampen de effecten zullen volgens onze recentste prognoses al veel vroeger optreden. De hoeveelheid kooldioxide in de atmosfeer zal zo laag worden, dat het leven van planten en dus ook van mensen onmogelijk is".

Een half miljard jaar: een termijn waar u en ik gelukkig niet meteen wakker moeten van liggen. Helaas hebben Amerikaanse wetenschappers ook op zeer korte termijn slecht nieuws. Op basis van luchtdrukanalyses en allerlei computermodellen voorspelt James Elnor, klimatoloog aan de universiteit van Florida, de komende decennia een forse toename van orkanen. Troost voor ons Europeanen: Het zullen vooral de Amerikanen zelf zijn die er last van krijgen. "Gelukkig worden onze weersvoorspellingen steeds preciezer en voorkomen onze waarschuwingen veel ellende", aldus Elnor.

Stook je warm met algen

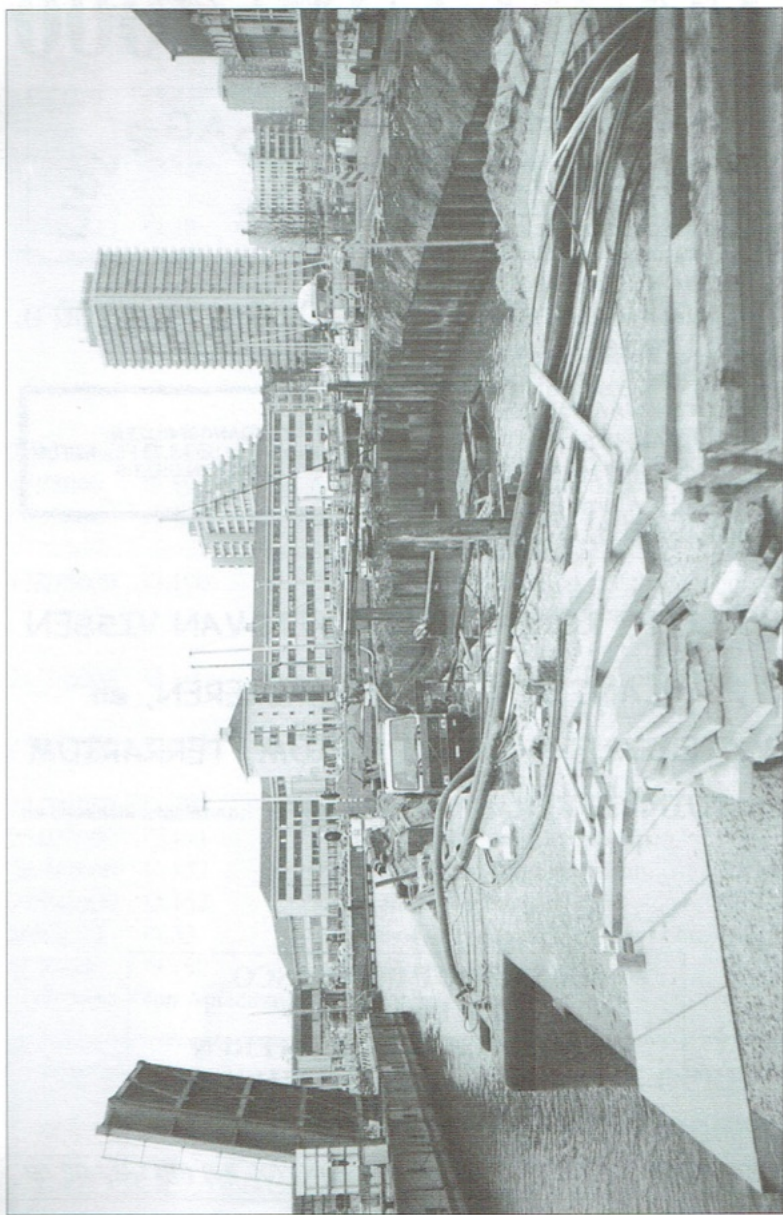
Wat staat ons mensen te wachten als alle natuurlijke brandstoffen zijn uitgeput? Geen reden tot paniek, stellen de wetenschappers van de Amerikaanse Berkeley University. We hebben dan nog altijd groene algen, die waterstof produceren, om onze auto's aan de praat te houden en ons van stroom te voorzien. De alg *Chlamydomonas reinhardtii* heeft een speciale truc om

waterstof uit te stoten een enzym met de naam hydrogenase dat water kan splitsen in zijn componenten waterstof en zuurstof. Indien de alg van zwavel verstoeken blijft schakelt ze over een op hydrogenase, en kan de mens dus de waterstof opvangen. Volgens één van de professoren, Talios Melis, volstaat een klein vijvertje om een dozijn wagens een week op waterstof te kunnen laten draaien. Er is wel een probleempje: de wetenschappers moeten nog proberen uit te dokteren hoe ze de zeer ontvlambare waterstof in wagens kunnen stockeren en gebruiken.

Frans Vandeputte
Nieuwsblad 22.02.00

*Aan de Visserskaai te
Oostende vóór de
eerste Wereldoorlog.
Bemerk de
Permerensje rechts.
Postkaart uit de
verzameling van
Omer Vilain.*

Graafwerken voor de put waar de O.129 Amandine komt aan de Visserkaai te Oostende. Foto Robert Coelus - 15/03/2000

LIM **B**EURS 2000

**LIMBURGSE
FEDERATIE**

een organisatie van:
 AQUA NOORD LIMBURG
 BLACK MOLLY GENK
 COLISA MOL
 MARONI MAASEIK vzw
 ORKA'S KWAADMECHELEN
 PIRANHA'S DIEST
 TANICHTHYS HASSELT vzw
 ZILVERHAAI vzw BERINGEN
 TERRARIUM CLUB LIMBURG

ZONDAG 2 JULI

Van 10.00 u. tot 17.00 u.

TOEGANGSPRIJZEN:
 Volwassenen: 50 Bfr - 1,75 Fl. - 1,20 DM.
 KINDEREN GRATIS

RUILEN - KOPEN - VERKOPEN VAN VISSSEN
- PLANTEN, TERRARIUMDIEREN, en
MATERIALEN voor AQUARIUM, TERRARIUM
en TUINVIJVER... m.m.v. fabrikanten, handelaars kwekers en
 liefhebbers.

INSTITUUT DON BOSCO
Don Boscostraat
HOUTHALEN - HELCHTEREN

STANDHOUDERS: VOOR BOEKING EN INFORMATIE :

TELEFOON (00 32) (0)11/27 10 80 FAX: (00 32) (0)11/27 02 59

EMAIL: limb-federatie@freegates.be
<http://home.freegates.be/limburgse-federatie/invulformulier.htm>

Aanvoer van zeebiologisch materiaal

tot en met 12 maart 2000

22/12/99	O.29	visvoer.
24/12/99	Henri Boulangier	2 steenbolken, 1 zeebaars, 1 tong en 1 zeedonderpad.
28/12/99	O.536	4 zonnesterren, 2 wulken, 1 hondshaai en 3 gewone zeeappels.
20/1/2000	O.29	1 zeedonderpad, 1 vijfdradige meun en visvoer.
26/1/2000	O.20	visvoer.
	O.62	visvoer.
	O.29	visvoer.
	O.190	2 Grote mantelschelpen, 4 wijde mantelschelpen, 7 Noorse hartschelpen, 2 heremietkreeften en 6 wulken.
27/1/2000	O.190	10 zonnesterren.
4/2/2000	O.190	6 zonnesterren, 1 heremietkreeft en 1 rog.
6/2/2000	O.190	6 wijde mantelschelpen, 1 Grote mantelschelp en 4 Noorse hartschelpen.
12/2/2000	O.190	2 zeedahlia's, 1 purperen zeeklit, 2 wijde mantel- schelpen, 4 Noorse hartschelpen en 1 grote pieterman.
21/2/2000	O.190	2 wijde mantelschelpen, 4 Noorse hartschelpen, 2 purperen zeeklitten en 4 wulken.
23/2/2000	O.152	3 slakdolven, 2 tongen, 1 harnasmannetje en 1 fluwelen zeemuis.
24/2/2000	O.29	1 zeedonderpad en 10 gullen.
25/2/2000	O.191	1 snotolf en 2 vijfdradige meunen.
26/2/2000	O.152	4 tongen en 1 vijfdradige meun.
27/2/2000	O.152	3 tongen en 3 scharren.
1/3/2000	O.33	1 wilde oester (paardevoet) en 4 congeralen.
6/3/2000	O.190	3 zonnesterren.
11/3/2000	Jan Apiecionik	5 zeepiëren.

**WE DANKEN HIERBIJ VAN HARTE EN OPRECHT
ALLE REDERS, SCHIPPERS, BEMANNINGEN EN
PARTICULIEREN VOOR HUN ONBAATZUCHTIGE
INZET VOOR HET NOORDZEE-AQUARIUM.**

ONS GAZETJE

1. Op 28 januari overleed Arthur Vanhoeck in zijn woning aan de Van Tyghemlaan te Oostende. Arthur was steunend lid van onze vereniging sedert de stichting en tevens was hij een verwoed verzamelaar van schelpen en alles wat uit de Noordzee wordt gevestigd. Aan zijn familie en vrienden ons oprecht medeleven.
2. Op 2 maart overleed ons medelid Jean Deman (68 j.) in het A.Z. St.-Jozef te Oostende. Aan zijn echtgenote Simone Martinsen en zijn familie onze oprechte deelneming in hun rouw.
3. Tijdens de Nacht van de Oostendse Musea op zaterdag 12 februari van 20u tot 1u brachten 141 personen een bezoek aan het Aquarium waaronder de Cultuurschepen Kris Lambert.
4. Van 7 tot 9 juli wordt te Blankenberge SAIL 2000 georganiseerd met tijdens het weekend kaaianimatie en Shantyfestival. Zeilschepen zullen er aanmeren.
5. Tijdens het weekend van 12/13 mei wordt de ijslandvaarder O129 Amadine in de droogdokput aan de Visserskaai te Oostende gemonteerd. Dat zal heel wat kijklustigen brengen.
6. Op Pinksterdag 11 juni van 10 tot 18 uur organiseert de schelpenclub BVC-kust een beurs en tentoonstelling van wereldwijde schelpenverzamelingen in het Gemeenschapshuis aan de Vosseslag te De Haan.
7. Eddy Eneman, gids-promotor van het Aquarium en secretaris van onze vereniging stelt zijn creatieve schilderwerken tentoon in het Bestuursgebouw van de vismijn tijdens de laatste week van april en begin mei of de week van de amateurskunst in Vlaanderen.
8. De inrichting van de inkom van het Aquarium is eindelijk klaar. Er is een New-look en een grote verbetering aangebracht om de bezoekers te ontvangen.
9. Zondag 4 juni, Aquariumbeurs te Torhout, zaal de Biekorf, Steenveldstraat 4 van 9.30 tot 18 uur, organisatie Skalaar Torhout
10. Herman Van den Heuvel schonk het Aquarium een reeks van opeenvolgende pantserverschalingen van de kreeft (homarus) die hij jaren in zijn aquarium thuis had.
11. **Traditiegetrouw zijn er nog leden die bij vergetelheid hun lidmaatschap niet vernieuwden. Ze vinden in dit tijdschrift daartoe de uitnodiging.**